

Sander Kollaard

Uit het leven
van een hond

UITGEVERIJ
XL
DEVENTER

Voor Jona & Floris

*Zweten zul je voor je brood,
toddát je terugkeert tot de aarde,
waaruit je bent genomen:
stof ben je, tot stof keer je terug.*

Genesis 3:19

Het hart klopt, denkt Henk van Doorn als hij wakker wordt, en het bloed stroomt. Goedbeschouwd is dat het verstandigste wat je erover kunt zeggen.

Het is een merkwaardige gedachte en een onwaarschijnlijk begin van de dag, van zijn herwonnen bewustzijn, maar het doet in elk geval wat een begin behoort te doen: het suggereert een vervolg. Met die eerste gedachte dienen zich nieuwe gegevens aan: de ruimte waarin hij zich bevindt (zijn slaapkamer), de tijd (ergens tussen acht en negen) en van het weer (zonnig). Van harte gaat het niet. De nieuwe gegevens komen aansjokken als pubers die net wakker zijn en met zure, stuurse gezichten aan de ontbijt-tafel gaan zitten, beledigd dat hun weer een nieuwe dag in de maag is gesplitst. Henk slaat de nieuwe gegevens van enige afstand gade, nog loom en zwaar op de matras: dat het zaterdag is; dat Schurk gisteravond niet helemaal lekker leek en misschien iets verkeerd heeft gegeten; dat hij later vandaag zijnjarige nichtje Rosa moet bellen. De hoeveelheid informatie groeit en daarmee zijn bewustzijn en de man die hij is. Henk van Doorn, ic-verpleegkundige, 56 jaar oud.

Als hij op de klok kijkt, ontdekt hij dat informatie niet altijd betrouwbaar is. Het is nog maar een paar minuten over zes. Dat roept de vraag op of hij zich zal omdraaien en de ogen sluiten en zo de inmiddels

verzamelde informatie zal lozen in nieuwe slaap. Het is een verleidelijke gedachte, maar het is te laat. Er is al een kritieke massa bereikt en intussen komt van alle kanten nieuwe informatie opgezet, opgewekter nu, niet zoals die pubers maar meer zoals de pinken die hij een paar dagen geleden in de wei zag en die hem en Schurk langs het hek volgden, opgewonden, baldadig, totdat hij een stap in hun richting zette, *boe*, en ze collectief achteruitstapten om hem vervolgens van een paar meter afstand aan te staren in een halve cirkel van natte neuzen en dromerige ogen – ongeveer zoals de gegevens over wie en wat hij is hem nu aanstaren, die nog altijd bewegingsloze man in bed.

Het hart klopt, hoort hij opnieuw, en het bloed stroomt. Hij realiseert zich dat de gedachte een restant is van het gesprek dat hij gisteravond voerde aan het eind van zijn dienst, met een nieuwe collega, een jonge vrouw van wie hij de naam alweer kwijt is. Ze hadden het over de betekenissen die aan het hart worden toegedicht: dat het geheimen verbergt; dat je het kunt vasthouden; dat het kan overlopen van liefde, maar in sommige gevallen angstaanjagend kil blijft. Allemaal onzin, had de vrouw gezegd, op een besliste toon die hij niet sympathiek vond. Onzin. Het hart is een pomp. Het klopt, het bloed stroomt, dat is alles.

Nu komt hij in beweging. Hij draait zich op zijn rug en rekt zich uit. Het zonlicht stroomt binnen en maakt uitbundig duidelijk dat het zomer is. Juli om precies te zijn. De hondsdagen. Het is al dagenlang benauwend warm; het groen hangt verlept aan bomen die stilletjes langs de straat staan, suf van hitte; de straten en winkels maken een verlaten indruk omdat de mensen op vakantie zijn. Henk is niet op vakantie omdat er niemand is om mee op vakantie te gaan en hij het verdomt om met een groep singles naar het klassieke Griekenland, het gastvrije Gambia of het mysterieuze Antarctica te reizen zoals zijn broer hem heeft aangeraden. Dan nog liever dood. Jezus Christus, denkt hij, boos opeens, wat is dat toch met Freek? Waarom denkt hij dat ik een *probleem* heb? En dat er iets aan *gedaan* moet worden? Zijn harige vuisten ballen zich op het dekbed al heeft hij dat niet door en in gedachten vervloekt hij Freek zoals hij dat al vaker heeft gedaan: zijn jongere broer is een bange man die niet bestand is tegen afwijkingen van de gebruikelijke orde. Van *zijn* orde. Henk is niet van zijn orde. Henk is gescheiden: fout. Henk is alleenstaand: fout. Henk gaat niet op vakantie: fout. En zo kan hij doorgaan. Geen beleggingen: fout. Geen Audi: fout. Geen koophuis: fout. Niet drie keer in de week naar de sportschool: fout. Zijn vuisten imiteren de bewegingen van het hart en

pompen zijn woede rond, als zwart bloed, zodat hij wordt vergiftigd – zijn liefde voor het leven, zijn vitaliteit. Hij roept zichzelf tot de orde. Woede is slecht voor hem. Het maakt hem bitter en onaantrekkelijk. Het maakt hem ouder. Het zou hem bovendien niet verbazen als hij ervan aankwam en dat is beslist niet de bedoeling.

Saskia: zo heet zijn nieuwe collega. Ze is tenger en geblondeerd en heeft felle ogen en Henk weet hoe ze hem ziet: als een oude man, vermoeid, te dik en niet meer helemaal up-to-date. Oude garde. Op weg naar de uitgang. Omgekeerd heeft zij niet door hoe hij haar ziet. Jonge garde. Meer kennis dan ervaring. Meer energie dan verstand, ongeveer zoals die pinken. Hun gesprek gisteravond kwam op gang in de intieme, beschouwelijke sfeer die soms aan het eind van een avonddienst ontstaat, vooral als er niemand onder hun toezicht is gestorven. Mogelijk sterven de stakkers alsnog in de volgende dienst, of een daaropvolgende, maar vooralsnog leven ze. Ze hebben hun werk naar behoren gedaan. Ze zaten in de verpleegpost en dronken koffie en praatten over het hart. Het is een wonderbaarlijk orgaan, zei hij. Het verbeeldt onze diepste gevoelens. Onzin, zei Saskia. Allemaal flauwe sentimenten.

Dan denkt hij aan Groucho Marx en schiet in de lach. *I intend to live forever or die trying.* Met zijn

lach spoelt de irritatie weg. Hij rekt zich nog eens uit en komt dan overeind in het besef dat er een lang, vrij weekend voor hem ligt. Niet slecht. De zon valt op de leverkleurige houten vloer en de berken boekenkasten die hij zelf heeft getimmerd. Hij woont hier sinds zijn scheiding, nu drie jaar geleden. De begane grond van het pand in de Nieuwstraat wordt bewoond door een chagrijnig ouder echtpaar, de eerste en tweede verdieping door hem. De slaapkamer ligt op de tweede verdieping en kijkt uit over naburige daken en een rommelige verzameling van tuintjes, schuurtjes en stegen. Het licht stroomt van twee kanten aan maar niemand kan er binnenkijken en zo lijkt de kamer boven het stadje te zweven. Het is zijn boomhut, zijn kraaiennest. Hij voelt zich er op een plezierige manier onthecht. Hier is hij vrij, verlost van aandacht, weg van het tumult dat de omgang met anderen met zich meebrengt. Zijn ogen gaan over de boekenkast die volgepakt is met boeken die hij allemaal kent, op een persoonlijke manier, en die elk iets voor hem betekenen. Daar, die oranje rug, dat dunnetje, een schitterend boek. Hij las het in het jaar van zijn scheiding. Lydia vond het niks en misschien heeft dat de doorslag gegeven: iemand die dat boek niet schitterend vindt, deugt niet, klaar uit.

Hij komt verder overeind, zijn gedachten alweer

elders, verderop, aan de kop van zijn leven. Het gaat snel nu. De informatie koekt en klontert en geeft zo langzamerhand voldoende substantie. Hij kan opstaan. En hij staat op, gedreven door levenslust, glimlachend om de vrije zaterdag die als een kind voor hem uit huppelt.

* * *

Henk is een bedachtzame man. Dat vindt hij een goede eigenschap en dus aanvaardt hij zijn onvermogen om snel, elegant of ad rem te reageren. Maar soms heeft hij er last van, zoals gisteravond met Saskia. Zij praatte, hij luisterde. Hij probeerde een paar keer te nuanceren of iets tegen te werpen, maar ze leek hem niet eens te horen. Haar stelligheid stoorde hem. Hij houdt niet van mensen met een stellige mening, zeker niet als het jonge mensen zijn – het zou jonge mensen sieren als ze begrepen dat hun perspectief beperkt is.

Goed, ze was te stellig, maar had ze ongelijk? Wat zou hij hebben gezegd als hij de gave van een adequaat weerwoord had? Zoiets als dit: Natuurlijk is het hart een pomp, Saskia, maar zoals vrijwel elk lichaamsdeel is het meer dan dat. Het lichaam leent zich nu eenmaal goed voor representatie van wat we voelen en denken. We nemen iemand bij de neus. We

hebben iets achter de rug. Onze vingers jeuken. En als we verliefd zijn, voelen we hoe onze borst zwelt, en dus zeggen we dat het hart overloopt. De taal welt als vanzelf uit het lichaam op en dat is waar ik op wees. De vraag is: wat zit je precies dwars? Vind je dat het lichaam niet mag worden misbruikt als bron van metaforen? Wat bedoel je met *flauwe sentimenten*? Ik denk eerlijk gezegd dat je dat niet weet. Je hebt geen idee. Je stelligheid en die vloed van woorden, de herhalingen en de manier waarop je mijn weerwoord negeerde, drukken geen overtuiging uit, maar onbezonnen jeugd. Wat je zei was niet meer dan een ontlading van de spanning die dit werk nu eenmaal –

Ik ben 28. Zo jong is dat niet.

Jeugd is niet altijd een kwestie van jaren, Saskia. In mijn ogen ben je jong omdat je een vermogen tot reflectie mist. Je ventileert gevoelens zonder ze werkelijk te begrijpen, door er de eerste de beste betekenis aan te hechten die je kunt bedenken, en je er zo van te ontdoen. Maar dat gezegd hebbende –

Nou ja zeg!

– dat gezegd hebbende, Saskia, constateer ik dat je een interessant punt raakt. Het hart pompt, het bloed stroomt. We zijn *spul*. Om het preciezer te zeggen: we zijn biologisch geanimeerd *spul*. In mijn ogen is dat een feitelijke constatering maar